

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı:2009/46 (Siyasi Parti Mali Denetimi)

Karar Sayısı:2013/127

Karar Günü:11.12.2013

R.G. Tarih-Sayı:08.01.2014-28876

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Sosyalist Demokrasi Partisi 2008 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Serruh KALELİ, Mehmet ERTEN, Serdar ÖZGÜLDÜR, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Zehra Ayla PERKTAŞ, Recep KÖMÜRCÜ, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Nuri NECİPOĞLU, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Erdal TERCAN, Muammer TOPAL, Zühtü ARSLAN ve M. Emin KUZ'un katılımıyla yapılan ilk inceleme toplantısında;

“Sosyalist Demokrasi Partisi 2008 yılı kesin hesabının ilk incelenmesi sonucunda;

1- İşin esasının incelenmesine,

2- Parti Genel Merkezi ve Ankara İl Başkanlığı 2008 yılı kesin hesabının dayanağını oluşturan defterler ile gelir ve gider belgelerinin asıllarının gönderilmesi için partiye 30 gün süre verilmesine,

3- Kesin hesapların incelenip onaylandığına ilişkin kararın sunulmaması nedeniyle 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 74. ve 111. maddesinin (b) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

4- Mahkemeye istenen bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan Kanun'un 111. maddesinin (c) fıkrasına istinaden gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

28.5.2013 gününde OYBİRLİĞİYLE”

karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

Sosyalist Demokrasi Partisinin Anayasa Mahkemesine verdiği 2008 yılı kesin hesap çizelgeleri ile dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren Raportör Zekeriya AYDIN tarafından hazırlanan esas inceleme raporu, Anayasa ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Denetimin maddi öğelerini oluşturan defter ve belgelerde, Partinin 2008 yılı gelirleri toplamının 86.648,20 YTL, giderleri toplamının 78.075,40 YTL olduğu ve 8.572,80 YTL nakit mevcudunun 2009 yılına devrettiği anlaşılmaktadır.

Esas Sayısı:2009/46 (Siyasi Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı:2013/127

Parti Genel Merkezi ve il örgütleri kesin hesaplarının Tüzüğe uygun şekilde yetkili organca kabul edilerek onaylandığına dair karar sunulmamıştır.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının kayıtları ile Parti yetkililerinin gönderdiği belgelere göre 2008 yılında kapandıkları tarihe kadar faaliyette olan Adana, Antalya, Samsun, Giresun, Ordu, Sakarya, Muğla ve Sinop olmak üzere 8 il örgütüne ilişkin herhangi bir gelir ve gider belirtilmemesi nedeniyle yapılacak her hangi bir işlem bulunmamaktadır.

Serruh KALELİ, Zehra Ayla PERKTAŞ, Erdal TERCAN ve Zühtü ARSLAN bu görüşe katılmamışlardır.

Parti Genel Merkezi ile Ankara İl Teşkilatının 2008 yılı gelir ve gider kayıtlarının tutulduğu defterler sunulmamıştır. Parti yetkililerinden hem 18.12.2012 gün ve 3619 sayı ile hem de 20.6.2013 tarihinde tebliğ edilen 28.5.2013 gün ve E:2009/46 sayılı ilk inceleme kararıyla 2008 yılı Genel Merkez ve Ankara İl Teşkilatının kesin hesabının dayanağını oluşturan defterler ile gelir ve gider belge asıllarının gönderilmesi istenmiştir.

Parti yetkilileri defterler ile gelir ve gider belgelerini sunmadıkları gibi herhangi bir cevap da vermemişlerdir. Parti yetkililerinin defterleri Anayasa Mahkemesine sunmaması nedeniyle defterler yok kabul edilmiştir.

2820 sayılı Kanun'un 60. maddesinin birinci fıkrasında, *“Her kademedeki parti organları üye kayıt defteri, karar defteri, gelen ve giden evrak kayıt defteri, gelir ve gider defteri ile demirbaş eşya defteri tutmak zorundadırlar.”*, beşinci fıkrasında, *“Parti adına elde edilen gelirlerin alındığı ve yapılan giderlerin ne gibi işlere ve yerlere harcadığı ilgili defterlere sıra ile ve belgeleri de belirtilerek geçirilir.”*, altıncı fıkrasında *“Bütün defterlerin sayfaları ve kaç sayfadan ibaret oldukları teşkilatın bulunduğu ilgili seçim kurulu başkanı tarafından mühürlenir ve tasdik edilir.”* denilmiş, aynı Kanunun 113. maddesinde de *“Bu Kanunun 60 ıncı maddesinde yazılı defter ve kayıtları tutmayanlar, altı aydan bir yıla, bu defter ve kayıtları tahrif veya yok edenler veya gizleyenler, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar.”* hükmü getirilmiştir. Gelir ve giderlerin işlendiği defterler ibraz edilmediğinden Parti sorumluları hakkında gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

Parti Genel Merkezinin gelirleri 16.052,15 YTL olarak gösterilmiştir.

Bunun 555 YTL'si üye giriş aidatı, 5.219,66 YTL'si üye yıllık aidatı ve 10.277,49 YTL'si önceki yıldan devreden nakit mevcudundan oluşmaktadır.

Parti Genel Merkezinin 2008 yılı gelir belgeleri sunulmamıştır. 2008 yılı gelirleri arasında yer alan 5.774,66 YTL'nin belgeye dayanması gerekir.

2820 sayılı Kanun'un *“Gelirlerin sağlanmasında usul”* başlıklı 69. maddesinin üçüncü fıkrasında, *“Sağlanan gelirin türü ve miktarıyla, gelirin sağlandığı kimsenin adı, soyadı ve adresi, makbuzu düzenleyenin sıfatı, adı, soyadı ve imzası, makbuzda ve dip koçanlarında yer alır.”*, 76. maddesinin üçüncü fıkrasında da, *“Bu Kanunun 69 uncu maddesinde belirtilen esaslara aykırı olarak bir siyasi partinin tevsik edilmeyen kaynaklardan gelir sağladığı anlaşırsa, Anayasa Mahkemesi kararıyla bu gelir Hazineye irat kaydedilir.”* denildiğinden, Partinin 2008 yılı içinde elde ettiği ve belgelendiremediği 5.774,66 YTL'nin Hazineye gelir yazılması gerekir.

2- İl Örgütleri Gelirleri

Parti il örgütlerinin gelirleri 70.596,05 YTL olarak gösterilmiştir.

Bunun 555 YTL'si üye giriş aidatı, 37.875 YTL'si üye yıllık aidatı, 30.132 YTL'si bağış geliri ve 2.034,05 YTL'si ise önceki yıldan devreden nakit mevcudundan oluşmaktadır.

Anayasa Mahkemesince 28.5.2013 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında, Ankara İl Başkanlığının 2008 yılına ait gelir ve gider belgelerinin getirtilmesine karar verilmiştir.

Parti yetkilileri belgeleri sunmadıkları gibi her hangi bir cevapta vermemişlerdir. Ankara il teşkilatına ait 120 YTL giriş aidatı, 4.975 YTL üye yıllık aidatı ve 6.420 YTL bağış olmak üzere toplam 11.515 YTL gelirin belgeye dayanması gerekir.

2820 sayılı Kanun'un “Gelirlerin sağlanmasında usul” başlıklı 69. maddesinin üçüncü fıkrasında, “Sağlanan gelirin türü ve miktarıyla, gelirin sağlandığı kimsenin adı, soyadı ve adresi, makbuzu düzenleyenin sıfatı, adı, soyadı ve imzası, makbuzda ve dip koçanlarında yer alır.”, 76. maddesinin üçüncü fıkrasında da, “Bu Kanunun 69 uncu maddesinde belirtilen esaslara aykırı olarak bir siyasi partinin tevsik edilmeyen kaynaklardan gelir sağladığı anlaşırsa, Anayasa Mahkemesi kararıyla bu gelir Hazineye irat kaydedilir.” denildiğinden, Partinin 2008 yılı içinde elde ettiği ve belgelendiremediği 11.515 YTL'nin Hazineye gelir yazılması gerekir.

B- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

Parti Genel Merkezinin 2008 yılı giderleri 14.853 YTL olarak gösterilmiştir.

Bunun 12.720 YTL'si bina kira giderleri, 1.599 YTL'si ısınma aydınlatma ve temizlik giderleri ile 534 YTL'si demirbaş giderlerinden oluşmaktadır.

Parti Genel Merkezinin 2009 yılına devreden nakit mevcudu 1.199,15 YTL'dir.

2820 sayılı Kanun'un 76. maddesinin dördüncü fıkrasında, belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen Parti giderleri miktarınca Parti malvarlığının Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazineye irat kaydedileceği, 70. maddesinin üçüncü fıkrasında ise beş milyon (2008 yılı için 52,37 YTL) liraya kadar harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesinin zorunlu olmadığı belirtildiğinden bu miktarı geçen harcamaların fatura veya makbuz gibi belgelerle tevsik edilmesi zorunludur.

Bu bağlamda belgelendirilmesi gerektiği hâlde belgelendirilmeyen 14.853 YTL tutarındaki Parti malvarlığının Hazineye gelir yazılması gerekir.

2- İl Örgütleri Giderleri

Parti il örgütlerinin 2008 yılı giderleri 63.222 YTL olarak gösterilmiştir.

Bunun 4.800 YTL'si personel giderleri, 846 YTL'si temsil ağırlama giderleri, 1.184,16 YTL'si kırtasiye büro giderleri, 2.890 YTL'si haberleşme giderleri, 2.641,09 YTL'si taşıma giderleri, 40.263,35 YTL'si kira giderleri, 170 YTL'si bakım onarım giderleri, 4.653,14 YTL'si ısınma aydınlatma ve temizlik giderleri, 5.774,66 YTL'si teşkilata yardım giderlerinden oluşmaktadır.

Parti il örgütlerinin 2009 yılına devreden nakit mevcudu 7.373,65 YTL'dir.

Anayasa Mahkemesince 28.5.2013 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında, Ankara İl Başkanlığının 2008 yılına ait gelir ve gider belgelerinin getirtilmesine karar verilmiştir.

Parti yetkilileri belgeleri sunmadıkları gibi herhangi bir cevap da vermemişlerdir. Ankara İl Teşkilatına ait 4.800 YTL personel giderleri, 281 YTL kırtasiye büro giderleri, 1.286 YTL haberleşme giderleri, 508 YTL taşıma giderleri, 170 YTL bakım onarım giderleri, 120 YTL teşkilata yardım giderleri olmak üzere toplam 7.165 YTL giderin belgeye dayanması gerekir.

2820 sayılı Kanun'un 76. maddesinin dördüncü fıkrasında, belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen Parti giderleri miktarınca Parti malvarlığının Anayasa Mahkemesi kararıyla Hazineye irat kaydedileceği, 70. maddesinin üçüncü fıkrasında ise beş milyon (2008 yılı için 52,37 YTL) liraya kadar harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesinin zorunlu olmadığı belirtildiğinden bu miktarı geçen harcamaların fatura veya makbuz gibi belgelerle tevsik edilmesi zorunludur.

Bu bağlamda belgelendirilmesi gerektiği hâlde belgelendirilmeyen 7.165 YTL tutarındaki Parti malvarlığının Hazineye gelir yazılması gerekir.

C- Parti Mallarının İncelenmesi

Partinin 2008 yılı defter ve belgeleri ile demirbaş listesi sunulmadığından inceleme yapılamamıştır.

IV- SONUÇ

Sosyalist Demokrasi Partisi 2008 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda;

1- Partinin 2008 yılı kesin hesabında gösterilen 86.648,20 YTL gelir, 78.075,40 YTL gider ile 8.572,80 YTL kasa ve banka devrinin Hazineye gelir kaydedilenler dışında kalan bölümünün eldeki bilgi ve belgelere göre doğru, denk ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'na uygun olduğuna OYBİRLİĞİYLE,

2- Kesin hesapta gösterilen ve belgelendirilmesi gerektiği halde belgelendirilmeyen Genel Merkeze ait 14.853 YTL gider ile Ankara İl Teşkilatına ait 7.165 YTL gider ve Genel Merkeze ait 5.774,66 YTL gelir ile Ankara İl Teşkilatına ait 11.515 YTL gelir olmak üzere toplam 39.307,66 YTL karşılığı Parti malvarlığının, 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 75. ve 76. maddeleri gereğince Hazineye gelir kaydedilmesine OYBİRLİĞİYLE,

3- Adana, Antalya, Samsun, Giresun, Ordu, Sakarya, Muğla ve Sinop olmak üzere toplam 8 il örgütüne ilişkin herhangi bir gelir ve gider belirtilmemesi nedeniyle yapılacak işlem bulunmadığına, Serruh KALELİ, Zehra Ayla PERKTAŞ, Erdal TERCAN ve Zühtü ARSLAN'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

4- Genel Merkez ile Ankara İl Teşkilatına ait gelir ve gider belgelerinin kaydedildiği defterlerin verilmemesi nedeniyle 2820 sayılı Kanun'un 60. ve 113. maddelerine göre gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına OYBİRLİĞİYLE,

11.12.2013 gününde karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Başkanvekili
Haşim KILIÇ	Serruh KALELİ	Alparslan ALTAN
Üye	Üye	Üye
Mehmet ERTEN	Serdar ÖZGÜLDÜR	Osman Alifeyyaz PAKSÜT
Üye	Üye	Üye
Zehra Ayla PERKTAŞ	Recep KÖMÜRCÜ	Burhan ÜSTÜN
Üye	Üye	Üye
Engin YILDIRIM	Nuri NECİPOĞLU	Hicabi DURSUN
Üye	Üye	Üye
Celal Mümtaz AKINCI	Erdal TERCAN	Muammer TOPAL
Üye	Üye	Üye
Zühtü ARSLAN	M. Emin KUZ	

KARŞIOY GEREKÇESİ

Sosyalist Demokrasi Partisi'nin 2008 yılı kesin hesabının incelenmesine ilişkin dosyada parti yetkililerinin, Parti Genel Merkezi ve il örgütleri kesin hesaplarının yetkili organca kabul edilerek onaylandığına dair kararı sunmadıkları görülmüştür.

Parti yetkililerinin sundukları birleşik kesin hesapta Adana, Antalya (449,54 YTL 2007 yılından 2008 yılına, 2008 yılından da aynı şekilde 2009 yılına devretmiş, başka bir gelir ve gider olmamıştır), Samsun, Giresun, Ordu, Sakarya (2,56 YTL geçen yıldan devretmiş, 2008 yılında da 2,56 YTL teşkilata yardım gideri olarak yer almıştır), Muğla (2 YTL geçen yıldan devretmiş, 2008

yılında da 2 YTL teşkilata yardım gideri olarak yer almıştır) iline ilişkin herhangi bir gelir ve gider belirtilmemiş, Sinop ili ise birleşik kesin hesapta hiç yer almamıştır.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının kayıtlarına göre Partinin Adana, Ankara, Antalya (kapanma tarihi:30.3.2008), Bursa, Eskişehir, Giresun, İçel, İstanbul, İzmir, Kocaeli, Muğla (kapanma tarihi:4.7.2008), Ordu (kapanma tarihi:13.3.2008), Sakarya (kapanma tarihi:4.7.2008), Samsun (kapanma tarihi:13.3.2008), Sinop (kapanma tarihi:4.7.2008), Trabzon ve Zonguldak olmak üzere 17 il ve 17 ilçede teşkilatı bulunmaktadır.

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının kayıtları ile Parti yetkililerinin gönderdiği belgelere göre Adana, Antalya, Samsun, Giresun, Ordu, Sakarya, Muğla ve Sinop olmak üzere 8 il örgütünün, 2008 yılı içinde kapandıkları tarihe kadar faaliyette olduğu görülmektedir. Partinin 8 il örgütü faaliyette olduğuna göre, bu yerlerin en azından yönetim giderlerinin (kira, su, elektrik, telefon, kırtasiye vb.) olması gerekir. Yönetim giderlerinin hesaplarda görülmemesi kayıt dışı gelir ve gider yapıldığı anlamına gelmektedir. Bu durumda, 2820 sayılı Kanun'un 69. maddesindeki bir siyasi partinin bütün gelirlerinin, o siyasi partinin tüzel kişiliği adına elde edileceğine ilişkin hükmü ile yine aynı Kanun'un 70. maddesindeki bir siyasi partinin bütün giderlerinin o siyasi partinin tüzel kişiliği adına yapılacağı hükmüne aykırı davranılmış olmaktadır.

Hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması ile hesabın dışında gelir ve gider oluşturulması inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin (c) fıkrasına istinaden gerekli işlemlerin yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerekir. Nitekim, Mahkememiz tarafından daha önce de, siyasi partilerin açık ve faal olan il örgütlerine ilişkin olarak herhangi bir gelir ve gider bildirmemeleri halinde söz konusu hüküm gereğince suç duyurusunda bulunulmasına ilişkin çok sayıda karar verilmiştir (Örneğin bkz. E.2010/37, K.2013/106, 25.09.2013; E.2010/35, K.2013/105, 25.09.2013). Ancak Mahkememiz çoğunluğu tarafından bu dosyada suç duyurusunda bulunulmasına gerek görülmemiştir.

Yukarıda belirtilen nedenlerle, Sosyalist Demokrasi Partisi hakkında Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulması gerektiği kanaatinde olduğumuzdan Mahkememiz çoğunluğunun görüşüne katılmamız mümkün olmamıştır.

Başkanvekili

Serruh KALELİ

Üye

Zehra Ayla PERKTAŞ

Üye

Erdal TERCAN

Üye

Zühtü ARSLAN